

Adalék a budai várnak a törökfoglalás előtti helyszíneléséhez.

Irta **Rómer Flóris Ferencz.**

Alkalmasnak tartom, hogy most, midőn a régi műemlékek ideiglenes országos bizottsága a fővárosnak, minden korszakból való, hajdani műemlékeit fürkészi, miszerint erről egy alapos munkálattal a magyar olvasó-közönségnek szolgálhasson, tárczámban rejlő egynehány adattal kedveskedjem.

Ámbár nekem a barbar és római korszak jutottak osztályrészemül, még sem lehetett kizárólagosan csak ezekre kiterjesztenem figyelmemet, hanem a mint már nálunk divatban van, és mindegyik szakembertől követeltetik, miszerint szakának egész terjedelmében otthonos legyen, gyűjtöttem és jegyezgettem, mi szemem elé került, főleg midőn »*Régi Pestem*«-hez az anyagot országszerte gyűjtöttem.

Ekkor t. i. történt, hogy a főváros régi nevének ingatag volta miatt »*Pestem*«-hez több adalékot kaptam, melyek valóban *Budát* illették, és melyeket ezen alkalommal, mint talán ismeretleneket, minthogy *Rupp Jakab* »Buda-Pestében«, valamint »*Podhraczký József*« kéziratában nem találtam, közzé tenni szükségesnek tartottam.

Mindenek előtt fölötte érdekes egy régi toronynak története, mely a vár erődítményeinek egyik kiegészítő részét tevé. Már 1478-ban *Üveges Máté* (Matthaeus Vitripar, kit *Rupp* Budapest czimű munkájában még 1479-ben is mint budai birót említ, u. o. 234. l.) és a tanács egy düledező várfali tornyot, mely *Polyák Miklós*nak (Nicolaus Polonus) házához tartozott, és *Sántha Péter*, valamint *Sarkantjus* Balás házai szomszédjában feküdt, olyan föltétel alatt adta át, hogy azt *Polyák Miklós* és annak neje, *Erzsébet*, valamint törvényes utódjaik alapjától kezdve tetejéig építeni és javítani tartozzanak. De a toronynak új gazdáai a föltétel teljesítésével oly keveset gondoltak, hogy a mindinkább roskadozó tornyot a tanács 1506-ban *Könyvkötő Orbánnak* (Urbanus *Ligator librorum*) és *Apolonia* nejének ugyanazon helyreállítási kötelezettség mellett átengedte.

Elmult azonban azon egy év is, mely az építésre ki volt tűzve, és mivel *Könyvkötő Orbán* sem tett eleget ígéretének a városi tanács 1509-ben a tornyot *Henczefly* Istvánnak, a királyi ügyek igazgatójának, és annak nővére, *Orsolya* özvegy és *Nagy Miklós* (nobilis Nicolai Magni de Kereskén) Ferencz, János, István és Péter fiainak, valamint összes törvényes utódjainak adta jutalmul azon sok érdeméért, melyeket magának *Henczefly* a város körül szerzett. Kötelességévé tétetett tehát *Henczefly*nek és örököseinek, hogy a tornyot örökké való időre, jó karban tartsák, azt illő módon felépítsék, és ha a város valami ellenség által ostromoltatnék, vagy másképen is arra szüksége lenne, a toronyhoz való ki- és bejárás a város embereinek, kik védelmére rendeltetnének, szabadon megengedtéssék.

A levél, melyet *Pannonhalmán* másoltam, az ottani országos levéltárban Capsa V. litera E alatt, valamint a *Protocollum C. Supplem.* 79-ik lapján található.

*

Eredeti szövege ez :

(100. sz. Prot. ant. pag. 91. nro 118.)

Ex commissione dominorum in consilio.

Nos *Petrus Tetheun* * *Judex Juratique Cives Castri Novimontis Pesthiensis* Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus incumbit vniversis, Quomodo alias puta In anno domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo octavo Prudentes et Circumspecti viri quondam *Matheus Vitripar* dictus, *Judex Juratique Cives Castri Novimontis Pesthiensis* Quondam turrim ruinosam domui prouidi quondam *Nicolai Poloni* hic Bude in vicinitatibus domorum quondam *Petri Santha*** ex una, ac *Blasii Calcariparis* et alia partibus existentibus annexam, prefato *Nicolao Polono*, Civi dicte Civitatis et domine *Elizabeth* coniugi sue, et per eos, eorum heredibus, heredumque ipsorum legitimis successoribus, tali sub condicione dedissent et contulissent, vt ipse *Nicolaus Polonus* dictam turrim a fundo, vsque ad summitatem, ex novo reparare et edificare deberet. Et ad id se idem *Nicolaus Polonus* protunc paratum obtulisset, Ipsamque turrim reparare assumpsisset, ijdem vero *Nicolaus Polonus*, ac domina consors sua, ipsis vniuersim minime id facere curassent. Cum autem nos eandem turrim ad extremam desolacionis ruinam aduentam fore agnouissemus, Prouidum *Vrbanum Ligatorem librorum* inhabitatorem dicte Civitatis, ac honestam dominam *Apoloniam*, consortem ipsius legittimam, filiam videlicet quondam *Gregorii Sutoris* conciuis *Budensis*, ex condam honesta domina *Katherina* procreatam, quorum scilicet nominibus ipsa turris desolata simulcum domo dicti *Nicolai Poloni* habebant, In anno domini Millesimo Quingentesimo sexto, nostram in presenciam vocare et accersiri feceramus, Inquirentes ab eis cur a tantis retroactis annis, turrim ipsam, secundum contenta literarum dictorum *Mathei Vitriparis* *Judicis* ac *Juratorum* ciuium dicte Ciuitatis, superinde confectarum, reparare, construere, restaurareque et reedificare non curassent, Quiquidem *Vrbanus* et domina consors sua post ipsam nostram requisicionem, turrim prescriptam infra vnus anni integri reuolucionem, preparare et restaurare atque reedificare coram nobis promiserant. Et licet nos ad eorundem *Vrbani* et domine consortis sue instantes preces, Reuolucionem vnus anni ad restaurandam et edificandam ipsam turrim eisdem *Vrbano* et domine consorti sue, pro termino deputaverimus, Cum hac interposita condicione, Vt si ipsi *Vrbanus* et domina consors sua turrim ipsam iuxta eorum promissionem restaurare reparareque et reedificare non curarent, Extunc nos eandem turrim ab eisdem auferre, et nomine Civitatis reparare, vel autem alteri idoneo homini, qui scilicet illam reparare et bonomodo restaurare vellet, dare et conferre vellemus. Ex quo tamen ijdem *Vrbanus* et domina consors sua, turrim ipsam, ut nobis promiserant, hucusque restaurare et reparare, atque reedificare, minime curaverunt, Et ad hoc Nos turrim predictam, ab eisdem *Vrbano* et domina consorte sua primum auferendam, et dicte Ciuitati nostre reappropriandam Tandem volentes eandem turrim de sua ruina releuare,

---

* A másolatban *Thelemi* áll.

** A másolatban *Gantha* van.

Considerantes eciam illas multimodas fauorabilesque atque vtilis complacencias per Egregium magistrum Stephanum Henthelffy de Pethrovocz, directorem causarum Regalium, Nobis et per consequens dicte Civitati, Inhabitoribusque eiusdem, locis et temporibus opportunis, exhibitas, et in futurum exhibendas, sepefatam turrim ruinosam, domui ut permittitur prefati condam Nicolai Poloni annexam, simul cum cunctis eiusdem vtilitatibus et pertinenciis quibuslibet ad eandem de iure et ab antiquo spectare et pertinere debentibus, memorato magistro Stephano Henthelffy et per eum Francisco, Johanni, Stephano et Petro filiis nobilis Nicolai Magni de Kerezken, ex nobili domina Vrsula, sorore carnali ipsius magistri Stephani procreatis, ipsorumque heredibus vniversis, de consensu et beneplacita voluntate tocius communitatis, prescripte civitatis Novimontis Pesthiensis dedimus, donauimus et contulimus ac eundem magistrum Stephanum, et alios predictos, In dominium dicte turris, Juxta dicte Civitatis laudabilem consuetudinem introduci, ac eandem eisdem in perpetuum statui fecimus, Ita tamen, Quod temporum euentu, Quod deus avertat, si Ciuitas per aliquos emulos circumuallaretur quouismodo, aut alias necesse foret, Tunc semper libere pateat turris eadem pro ingressu, et regressu hominibus Civitatis, ad id pro defensione Ciuitatis deputatis. Et insuper vt ipse magister Stephanus et per consequens alii predicti ipsorumque heredes vniversi, eandem turrim de ipsa ruina, et desolacione releuare, decentique et bono edificio reformare, perpetuis semper affuturis temporibus debeant et teneantur, Immo damus, donamus et conferimus Jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam, In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes nostras literas Sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas, promittentes priuilegialibus nostris literis confirmare, dum nobis eedem in specie fuerint reportate, Datum (in consilio) predicto, feria sexta proxima ante Dominicam Letare. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Nono.

Hártyalevél; az okmány kelte nagyobb részt lemetszve, a pecsétnek csak egy harmada van meg, ez megegyező a következő 1494-diki okmányéval. A külirat egykoru: »Litere super domum Budensem circa portam Sancti Johannis.«

Álljon itten néhány észrevétel a levélben előforduló személyekre, valamint a *torony-nak* helyszínelésére nézve is.

Az okmányt kiállító budavári bíró magát *Thetemi Péternek* nevezi, míg Rupp i. m. 234-ik lapján: *Chetemy*-nek iratik.

Henczefly István, Egregius Magister Stephanus *Henczefly de Petrowcz*, Director Caesarum Regalium, fia *Henczefly Lőrincz*nek, ki Ulászló király alatt Curiae regiae notarius volt, és *Istrán*, valamint László fivérek számára kitünő szolgálatiért a királytól 1495-ben *Pethrowcz*, *Zthanjecz* és *Pezkowcz*, Vasmegyében, Felső-Lendvától keletre fekvő, egész birtokokat nyerte jutalmul. (L. Hazai Okmt. V. 379. l.)*

Hogy már most a *torony fekrését* meghatározhassuk, elkerülhetetlen, hogy előbb még egy 1494-iki okmányt idézzünk, melyet hasonlólag a pannonhalmi országos levéltárban (Capsa IV. litera E alatt, Protocollum C. p. 90.) másoltam.

---

* Ugyanezen *Henczefly István* előjön a M. Tört. Tárban XII. 40-dik l. 1506. évben, és a 65-dik lapon 1511-ben.

Az okmány rövid tartalma ez: hogy *Polyák** Miklós budai polgárnak özvegye, *Erzsébet*, a bíróság előtt bevallá, hogy az *evangelista* sz. János utcájában, *sarkantyugyártó* (Calcaripar) Pál szomszédságában és a *szegény koldusok* (Minoriták) háza közt fekvő házat, kifogás nem történvén, néhai *Barthus Varga* (Sutor) budai polgár özvegyének, *Katalin* asszonynak 195 arany forintért örökjogon eladta.

Arra nézve, hogy miért adta a tanács a tornyot *Polyák Miklós* után, *Könyvkötő Orbánnak*, hogy az felépítse és jó karban tartsa, némi összefüggést vélek abban találni, hogy 1478-ban *Polyák Miklós* szomszédai *Sántha Péter* és *Sarkantjus* (Calcaripar) Balás voltak. 1494-ben *Polyák Erzsébet* özvegytől a sz. János utcai házat, mely a barátok és *Sarkantjus* Pál házai közt feküdt, vette *Katalin*, *Barthus* varga neje, kinek *Gergely* vargától, valószínűleg előbbi urától való leánya, *Apolonia*, *Könyvkötő Orbán* neje volt és hasonlólag a többször említett torony melletti házat birták.

A közlött okmányokból kitűnik, miért adta a tanács a tornyot *Könyvkötő Orbánnak*, midőn azt *Polyák* Miklósék föl nem építették, mert

1478-ban a romlott torony <i>Polyák Miklós</i> házának szomszédjában volt; <i>Polyák</i> neje <i>Erzsébet</i> .	<i>Szomszédjai</i> : <i>Sarkantjus</i> Balás (Blasius Calcaripar) és <i>Sántha Péter</i>
1494. <i>Polyák Erzsébet</i> özvegy asszonytól vette e házat	ekkor <i>szomszédjaiul</i> említettnek: <i>Sarkantjus</i> Pál (Paulus Calcaripar) és <i>Pauperes mendici</i> ,
<i>Varga</i> <i>Barthus</i> (<i>Barthus Sutoris</i>) neje <i>Katalin</i> ;	<i>Katalin</i> asszonynak első férje volt <i>Varga Gergel</i> (<i>Gregorius Sutor</i>), ettől származott <i>Varga Apolonia</i> ; <i>Könyvkötő Orbán</i> neje;
1506. A tanácstól kapták <i>Urbanus Ligator librorum</i> és <i>Varga Apolonia</i> ;	2. férje <i>Varga</i> <i>Barthus</i> , (<i>Bartholomeus Sutor</i>).
1509-ben pedig <i>Henczefy István</i> , kir. jogigazgató, kinek nővérét, nőül bírta <i>Nagy Miklós</i> , (<i>Magnus de Kereskény</i>), kinek fiai: <i>Ferencz</i> , <i>János</i> , <i>István</i> és <i>Péter</i> . <i>Henczefy István</i> utódjainak voltak kijelelve.	

Figyelemre méltó ezen okmány már azért is, mivel *Adam Gergelyt*, ki a budai bírák közt (Rupp Budapest, 234. l.) 1488-ban előfordul, 1494-ben ismét mint bírót ismerteti,

* Mellékeljük eredeti szövegét következőkben:

Pro Domini Roberti Haller Jurati.

Nos Gregorius Adam Judex Juratique Castris Novimontis Pesthiensis, Memorie comendamus tenore presencium significantes, quibus expedit vniuersis, Quod honesta Domina *Elizabeth* relicta quondam Nicolai *Polyak* concivis nostri coram nobis personaliter constituta, sponte confessa est et retulit in hunc modum, Qualiter ipsa quondam domum suam nostri in medio in platea sancti Johannis Evangeliste vocata in vicinitate domorum Pauli Calcariparis ab una ac pauperum Mendicum (sic) ab altera partibus existentem et habitam, cum omnibus vtilitatibus suis et pertinenciis quibuslibet ad eandem spectantibus et pertinere debentibus, nemine contradicente vendidisset et assignasset Honeste domine *Katherine* relicte quondam *Barthus Sutoris* concivis nostri, et per eam suis heredibus et posteritatibus vniuersis, aut cui eadem domina *Katherina* ipsam domum in vita aut in mortis Articulo duxerit committendam Jure perpetuo et pacifice possidendam, tenendam pariter et habendam, Ymmo vendidit et assignavit coram nobis pro florenis auri Centum et Nonagintaquinque, plene perceptis et levatis ab eadem, Assumpsit preterea memorata domina *Elizabeth* eandem dominam *Katherinam*,

holott *Pempffinger* János közt: 1491., 1493—1495. épen az 1494-ik év alatti bíró hiányzik.

E háznak és a mellette levő toronynak fekvése semmi nehézséget nem gerjesztene, ha az *Evangelista sz. János* utcáját a mai *uri-utcába* tennők és ugyanazon szentnek temploma a mai *örségi templommal* megegyeznék; mert akkor *Polyák Erzsébet* házának telke a mai m. k. vallás- és közoktatási miniszteriumnak épülete azon oldalán lenne keresendő, mely a nevezett egyházhhoz legközelebb fekszik. Mivel tovább az első okmány betűi szerint az említett torony »domui providi quondam Nicolai Poloni annexa« volt, a régibb alaprajzok szerint ennek a helye is meg lenne határozva, t. i. Rupp Budapest helyrajzi történetéhez kapcsolt I. tábláján azon négyszögű kirúgásban kellene keresnünk, mely a 8-czal jelelt, Zápolya János szepesi grófnak 1507-ben tulajdonított házszigettől nyugatra esik.

Itt azonban szabad legyen az eddigi föltevésektől egészen eltérnünk, és olvasóinkat arra figyelmeztetnünk, hogy e helyen egy, századok óta begyökeredzett, hamis állítással kell küzködnünk, és a budai várban jelzett házak és utcák egyik részének régibb megállapításával törnünk.

Ezen hibának teljes helyreigazítása feladata leszen ugyan az országos bizottság által kiküldött albizottságnak; mindazonáltal már itten elő akarom adni azon érveket, melyek az *evangelista sz. János temploma*, ezen templomtól a bécsi kapuig terjedő utcája és a neki tulajdonított bécsi kapu ellen emelhetők.

A hibák összege onnan látszik származni, hogy a mai *örségi templom* evangelista sz. Jánosnak tulajdonittatik, holott *Meldemannak* azon nagy látképén, melynek czime: »*Ein ware Contrafactur oder verzeychnus der Königlichen Stat Ofen in Vngern jr belagerung sampt dem vngluekhafftigen Scharmuetzel des pluturstigen Tuercken mit dem Königlichen heerleger im September des 1541. jurs.*« Azon a helyen, melyen ma az ugynevezett *Garnison-templom* nyolcszögű tornya emelkedik, ezt olvassuk: *Maria Magdalen.* * Van ugyan még e templom közelében több torony-alaku építmény, ezek azonban magas keskeny magánházakat is jelelhetnének. E tájon a mi képünkön *Evang. sz. János* templomának nyoma nincsen, ellenben a mai vízi

cunctosque ipsius heredes et posteritates vniversas, in pacifico dominio pretacte domus, necnon vniversarum vtilitatum eiusdem, contra quoslibet impetitores defendere, et tueri propriis suis laboribus et expensis, Secundum vsum et consuetudinem Civitatis nostre ab Antiquo approbatam, In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam, presentes nostras literas, Sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas, promittendas, Privilegialibus literis nostris confirmare, Dum nobis eedem in specie fuerint reportate. Datum Bude in festo Conceptionis Beate Marie Virginis Anno domini Millesimo Quadringentesimo, Nonagesimo Quarto.

(Papiron, jól van fenntartva; az okmány végén az évszám teljesen ki van írva. Pecsétje meglehetősen ép, vörös viaszos, körirata minusculával, ez: S. cinium Budensium. Beltérben egy négyöves, két háromláboson nyugvó gula. A pecsét papirszelettel van megerősítve és a hátlapra nyomtatva. Őriztetik a pannonthalmi országos levéltárban, 86. sz. Protoc. ant. pag. 91. Nro 89.)

E két okmányt hibás másolatokból irtam le néhány év előtt Pannonthalmán; de kételyeim támadván *Sztachovics Remig* levéltárnok és egykori ujoncztársamnak köszönhetem a pontosabb közléseket.

* Legujabban Bécsbe rándultam, hogy e másolatnak helyes voltáról és pontosságáról meggyőződjem és ezt egészen megbízhatónak találtam. E jeles fametszvény egész hossza 1.47 centim., magassága 0.41 centim. és eredetileg 6 lapból áll, de melynek csak másolatát bírja a magyarországi műemlékek ideiglenes bizottsága.

kapu táján egy magas torony látszik, mely S. Johannes Parfuiser Closter-rel meg van jelelve, valamint egy alacsony, sok gumós élű toronyhoz közel: S. Sigmund olvasható.*

Mint hogy e kép eredetije ritka pontossággal van felvéve, és ugyanazon korban készült, továbbá az építmény-részletek, melyeket mai napon is észlelhetünk, hiven vannak közölve, továbbá a királyi vár nyugati építményeinek tetőzetei és sisakjai megfelelnek azon keletről fölvetett képnek, melyet 1493-ból birunk, nincsen okunk, hogy e nagyszerű, megbecsülhetetlen értékű fametszvényt, melyet mintegy 10 év előtt Bécsben *Hauslab* ő nagyméltósága gyűjteményében legelőször láttam, de utóbb a bécsi cs. könyvtárban is megtaláltam, egészen hitelesnek ne tartsuk, felírásait el ne fogadjuk, és így némely tévelyeket, melyeket a várnak visszafoglalása után az isteni szolgálatot átvevő idegen származású lelkészek terjesztettek, és az itten letelepedett külföldi szerzetesek elfogadtak, utánuk pedig a kevesebbé ítésző későbbi írók meghonosítottak, helyre ne igazítsunk.

Ezen balvéleményeknek oly általánosságban való elterjedése annál kevesebbé lesz bámulandó, ha azt vesszük tekintetbe, hogy a hosszú török uralom alatt nemcsak a hű száj-hagyomány félbeszakadt, hogy a gondatlanság és elhanyagolás, sőt átídomítás által igen sok nyilvános épület felismerhetetlenségig összeomlott, a gyakori tüzek és a puszkaporos tornyok felrobbanásai, valamint a kemény ostromok a várbeli építményeket formátlan romokká változtatták, és előidézték azon szomorú állapotokat, melyekről a budai várat látogató azonoskorú írók oly borzasztó képeket nyújtanak.

Csoda-e tehát, hogy a hol a törökök alatt már alig ismerhette ki magát valaki, a visszafoglalás után az idegen származású tisztviselők és egyháziak csak zavart okozó tudósításokat terjesztettek?!

Én tüzetesb vizsgálataim után, szakítván a hibásoknak látszó állításokkal, a mondó vagyok: hogy a mai *Garnizon-templom* a régi *Mária Magdolna* temploma és a *magyar polgárok plebániája*, és hogy a sz. *János*-féle templomot a *mezitlábos sz. ferenchieknek kolostorával* a mai vízi kapunál kell keresnünk, azon a tájon, a hol jelenleg a katonai parancsnokság épületei állanak.

Ezen vélemény elfogadása után szűnnek meg azon zavarok, melyek a kétféle, t. i.: *keresztelő és evangélista sz. János templomából, a kétféle sz. János-utczából támadtak*, és azon következtetést is vontak maguk után, hogy a budai várnak északi oldalán elnyúló utczát a bécsi kapuig szintén *sz. János Ev. utczájának* el kellett keresztelni, hogy így a várkapu melletti házakat el lehessen helyezni és e templomnak a kapuval való szomszédságát megállapítani; pedig tudjuk, hogy a *bécsi kaput* csak hibásan lehetett sz. János kapujának nevezni. Ime egy hamis föltevésnek ugyanannyi hibás ága, *holott a vízi kapu melletti sz. János templomával* mind ezeket könnyen elkerülhetjük.

Érdekes leendő mindenestre az országos bizottság által történendő beható vizsgálat, mely valószínűleg e hibák *első forrását* is fel fogja deríteni.

* Megnyugvással constatálom, hogy az itt idézett fametszetnek nyomán Dr. Henszlmann Imre is elismeri hogy a mai várórségi templom (Garnisonskirche) ugyancsak a budavári magyarok sz. Magdolna című parochialis temploma, melynek tornya még ma is a régi XIII. századbéli. (L. az 1876-dik évi »Archaeol. Értesítő»-nek 332. l., hol ezekállanak: »Itt — az idézett képen — »Buda várá»-nak nyugati oldalát látjuk és e képen nevezetes: 1. hogy a *mai várórség temploma*, jól olvasható felírásban Mária Magdomáénak neveztetik, *ez volt hajdan a magyarajkuak parochialis*, mi kora csúcsives homlokzatával is tökéletesen megegyezik.)

Én itten csak röviden hozhatom fel kételyeim, illetőleg állításaim érveit.

Mindjárt feltűnő az, hogyan lehet érteményezni ezen állítást: *sz. János templomához közelebb, a hasonnevű utcában fekvő házakról megjegyzésre méltó, hogy ehhez, (t. i. a templomhoz) közel a Dunára nézve állott néhai Werner budai bíró palotája, melyet leánya Klára 1352-ben . . . Gergely fiainak adományozott.* (Rupp, Buda-Pest, 151. lapon.)

Ha ezen palota a *vizi kapu melletti sz. János temploma mellett feküdt, a Dunára nézhetett*; de hogy a *Garnizon-templom* tájáról, mely nyugatnak fekszik, *a Dunára nézhetett volna*, ha azt a térképen kijelelt 9. számú helyre teszszük, alig lehetséges.

Sokkal nagyobb bajjal jár az, ha a *német és magyar plebániák* határait akarjuk rendbe hozni, és azon föltevés mellett megállunk, hogy a *Mária Magdolna-féle magyar plebánia-templom* nem a mai Garnizon-templom, hanem hogy az (az idézett térképnek *e* helyen, a mai *disztéren*, a nyilvános kút táján állott).

Ha a *Mária Magdolna plebánia-templomát* csakugyan *e* helyre állítjuk, a két plebános közt támadt sok perpatvar által előidézett határjárások szerint azon furcsaság jönne ki, hogy a *magyar plebánia-templom* a német plebániában feküdt mi a folytonos zavargásokat épen elkerülhetetlenné tette volna. Mert akárhogyan csűrjük-csavarjuk a dolgot, a a Schier Xystus által »*Buda Sacra sub priscis Regibus, Viennae 1774.*« czimű munkájához esatolt Ichnographia Budae lapon adott határokat csak erőszakoltaknak, az okmányoknak épen meg nem felelőknek kell állítanunk; mert az okmányban az mondatik, hogy a határ *Konth* háza mellett elvonulván a kis közön keresztül, mely *Kratzer* háza mellett van, *Ulwing*, vagyis *sz. Pál* utcáján át, a közön keresztül megy, melynek oldalain *Bernhardi* Ferencz és *Leonhardi* János, olaszok, házai állanak, és innen egyenes vonalban, a vár falaig terjed, végre pedig *sz. Mária Magdolna* felé stb. *északnak* huzódik.

Ha ezen határjárásban a *sz. Magdolna-templomot*, mint kell, a mai Garnizon-templomban felismerjük, a második vagyis *magyar plebániának*, egy zömös, bár kiterjedésre nézve kisebb területét látjuk, mely az által is látszik igazolva lenni, mivel a magyarság a várban kisebb számmal (a városi törvénykönyv, Ofner Stadtrecht, többnyire egy harmadában számítja a magyarokat a németekhez képest) volt képviselve; mivel ezt a német plebánosok mindig mint fiókot, mint a bold. szűz temploma *capelláját* tekintették; és végre mivel hatásköre a vártól északra, a szomszédos *Csiz*-halomra is kiterjedt, valamint az új várfalon kívül, a mostani Városmajor és *Tótfalu* területére. Ezen határozat 1390-ből való. (L. Schier i. h. 103. és kk. l.)

Fonákul teszük tehát *Schier és utánczóit*, miszerint hogy a félszögül fölvevett 12. szám alatti, képzelt *magyar plebánia-templomot* saját határai közé szorítsák, e határokat már *sz. Pál utcájából délnek* huzzák és a *Mindszent-utcának* nyugati házsorát is belekerítik.

E hibába ejthette *Schier* azon hír, hogy a *Magdolna-templom* romjai azok, melyeket buzgó buvárunk, *Némethi Lajos*, budai segédlelkész ur inkább *sz. Györgynek* tart, miért is *Schier* a nem eléggé világos határjárás szavai után indulva, a *sz. magdolnai magyar plebániát* a *disztéren* át húzott vonal által a királyi várig terjesztette.

Lássuk már magát az okmányt, melyet Schier i. m. 103-ik lapjától kezdve egész terjedelmében közöl, és melyben a két perlekedő plebánia határai említettnek.

A 104-ik lapon a dömésök kolostorának *kapujától*, melyet nem ismerünk, de a mely valószínűleg a mai lépcsőháztól a *sz. Miklós-térre* vezető sikátorba eshetett, (bár ez által

nem akarjuk mondani, hogy e hajdani kolostornak épen azon kiterjedése lett legyen, mint a mely tért ma az iskolaház elfoglal) a vár falaig, tehát a keleti falig, azután az említett kaputól a *Konth* * nádor háza irányában huzódik, s innen a már fent említett közökön át, majdnem egyenes vonalban a vár nyugati bástyájáig terjed.

Ezen vonal által, melynél még azt is fel lehet tenni, hogy a bástyai házsor szakadozott volt és így egyenest a falig érhetett, a két plebánia határozottan két nagyobb zömre, a délire, a német plebániára és az északra, a magyar plebániára osztott; mivel azonban ezen felosztás által a német vagy a boldogasszony egyházának plebániája nagyobb területet foglalt volna, azért még hozzá nyerte volna a magyar plebánia saját hatóságához a *zsidó utcát*, melyet Rupp tábláján a mai sz. György- és disztér nyugati összekötőül tűz ki és *sz. Jánostól a királyi Curiaig* vagyis azon tereket összefüző keleti utcát is; ezeken kívül még *Logoth* és *Tótfalu* telepítvényeket. **

* Maga *Konth háza is* kétes kiindulási pont, főleg ha azt be kell vallanunk, hogy a régi budai várbeli házaknak sem alaprajzait, sem telekkönyveit nem bírjuk. Ebből következik, hogy biztosan meghatározható kiindulási pontjaink nincsenek, kivéve a *királyi vár területét, sz. János templomát* és a *várkapukat*, végre a *bold. szűz* és *sz. Miklós* templomait, ha t. i. a sz. Magdolna templomának, a mai várórségi templomot nem akarnók elfogadni. Egyébiránt még így is kétes, melyikét fogadjuk el azon *Konthféle háznak*, melyet a határjárás említ; mert az okmányok és Rupp i. m. 157. és 158. lapja szerint »*Konth nádornak két háza volt sz. Miklós terén*»; nem tudjuk, a dömések kolostora északra vagy nyugatra állott-e szent Miklós templomától, és hol volt a kolostor kapuja, melyet a határjárás említ?

A mint a rajzok, úgy a házak elnevezései is különböznek a szerzőknél. *Schier* p. o. oda teszi, a hol azt Rupp is elfogadta; de *Schier* alaprajza szerint, melyet *Fontana* J. D. császári tábori mérnök 1686-iki jeles térképéről vett át, a 18-dik szám alatt, sz. Miklós templomától délre egy házat rajzol, mely, ha a kolostornak tartható, a határ *Konth* háza mellett elvonullatott volna.

Haeufler ellenben *Konth* házát a boldogs. szűz templomával szemközt, 14. sz. a. hozza fel, és a *rörös sün-t* (*Schier* és Rupp szerinti *Konth* házát) *Gara nádorénak* mondja, holott e tájon *Gara-féle* házat nem ismerünk.

Már ezekből is látjuk, milyen tömkelegbe juthatunk, ha biztos alap nélkül a föltevések erdejébe bocsátkozunk! Azért a budai várban állott egyéb házaknak helyszínelése is mindaddig áthághatlan nehézségekkel fogja rni, míg ez eddigieknél biztosabb kalauzokra nem bukkanunk; mert igaz, hogy a házak birtokosait és szomszédjait az okmányokban feltaláljuk ugyan — de ezek mind összetartozás nélküli egyes lánczszemek, valamint egy időszakban, úgy az egymásután következő századokban is. Hogy mégis ezen anyag minőségéről helyes fogalmunk lehessen, összeállítottam a várbeli házak lajstromát és találtam a *Rupp* szerinti beosztást követve:

	Zsigmond utcában	A Sz.-János utcában	A francia vagy hátsó utcában	Sz.-György téren	Mindszent utcában	Olasz utcában	Sz.-Pál utcában	A főtemplom téren és a német utcában	Sz. Miklós téren	Szt.-Miklós utcában	Szombat kapunál	Ismeretlen	Összesen
A XIV-dik században, 1342-től kezdve . . .	—	5	—	4	10	—	2	4	16	3	4	7	55
A XV-dik században . .	—	5	16	8	30	12	7	7	4	1	11	14	115
A XVII-dik században, 1540-ig	6	14	—	6	4	10	1	—	—	3	—	9	53

** Feltűnő e határookban az, hogy a magyar plebániához pótlólag a mai sz. György- és disztér közötti rész, mely a német plebánián túl fekszik, csatoltatott, és így sok inconvenienciára adhatott okot; de még különösb az, hogy az akkori időben valószínűleg beépített közép térségnek házairól vagy templomairól e helyen szó nincsen, mi talán onnan magyarázható, hogy ezen telkek az említett közt egyik plebániához sem tartoztak.

Egyébiránt bajos lesz mindaddig, míg valami szerencsés véletlen által nem sikerül a házak sorozatá-

Ezen határok fennálltak 1390-ik év előtt és sok visszaélésre, ellenszenvre és panaszra adtak alkalmat. Mindezeknek véget akarván vetni, minden zaj és feltűnés nélkül, a római curia egyházi birákat küldött ki, hogy a perpatvart szüntessék meg és a feleket hallgatásra kényszerítsék. Az ítéletben a magyar plebániának az északi terület maradt meg a régi falakon belül, és az új falig a kövecses uttól nyugatra, a várfalakon túl pedig Tótfalu; a német plebánia pedig az említett határvonalon túl délnek a királyi curiáig terjedt, a váron kívül pedig Logoth falut is számította hivei közé.

A felek ezen ítélet ellen is emeltek panaszokat; de a pápai kiküldött bíró, Donald, a bécsi skót benzések apátja közben — 1391-ben meghalt — és a további eredményről okmányaink nincsenek.

Mindezt ily terjedelemben elő kellett adnunk, hogy bebizonyítsuk azt, hogy sem a régiek, sem az utóbbi határjárás szerint a magyar plebánia templomát nem szabad a mai díszterre áttennünk, hanem a mai őrségi templomot kell annak elfogadnunk.

Lássuk már most a rendelkezésünkre álló régi rajzokat, vajjon lehet-e azokból bebizonyítani, hogy a sz. Magdolna temploma ugyanaz, melyet a török kiűzése után a sz. ferenciek János-templomának neveztek el?

A török foglalás előtt, 1541-ben készült fametszvényen a budai várban ezen templomok neveit olvassuk: 1) Maria Magdalen, 2) S. Niclas Prediger Closter, 3) Vnser Frawen, 4) S. Sigmund, és 5) S. Johannes Parfusser Closter; ezek helyett szintén észak-tól kezdve délnek Fontana madártávlati képén ezeket látjuk: I. 36. sz. a. Franziskaner-Kirchen von Bomben und Stuck Schuss niedergeschlagen; II. a Dominikanusok temploma nincsen feltüntetve; de a 37. sz. alatti: drey gantz ruinirte Kirchen der Christen, egyike; a másik, a főtemplomtól, délre fekszik, talán egyik temetői kápolnája, a harmadik a mai Hentziternek északnyugati oldalán tünteti fel fedélnélküli oszlopcsarnokát. (L. Némegy Josef,

---

ban a szükséges egymásutánt találni, valami bizonyosat megállapítani. Egyes, összefüggés nélküli adatok csak bonyolódottabbá teszik a kutatást; hibás, némi tekintélyekre épített fogalmak századokra gátolhatják vagy tévutakra terelhetik még a komoly nyomozást is, mely ismét csak nagy tusák és néha megnehezítések után tud érvényre jutni.

Az ideális alaprajz, melyet a fáradhatatlan Rupp munkájához csatolt mindenesetre nagy segítségünkre van a tájékozásban, de vajjon nem adja-e sok tekintetben a mai állapot után készült régi Budát? melyről épen a telekkönyv hiánya miatt, és a visszafoglalás után mohón célba vett nagyobb szerű újabb építmények által vagy egészen elpusztított, vagy a keletkező épületekbe befoglalt régieket eltüntető átváltoztatás következtében valódi fogalmat nem szerezhettünk.

A fennebbi igen érezhető és sok tétovára okot adó hiány miatt kénytelen valék más eszközhez nyulni, mely ugyan számtani biztossággal nem érvel, de némi kulcsul szolgál az érintett, különben érthetetlen pótláshoz.

Megszámláltam az 1541-ki rajzban a háztetőket, melyek a madártávlatból rajzolt egyes házakról igaz hogy nem adhatnak biztos fogalmat és közelítőleg azt találtam, hogy míg a magyar szent magdolnai parochia északi részére, mintegy 50 nagyobb ház esik, és a déli pötlék területén közel 20 tetőt látunk, addig a német plebánia zömére hasonlólag a hetvenet közelítő házsám tűnik fel.

Megjegyzendő, hogy ezen valószínűsítés az országos bizottságnak másolata szerint történt és eredménye, mint mondtam, a pontosságot épen nem negélyezi. De még Fontana, bár különben nagy szorgalommal rajzolt, látképe sem szolgálhat egészen biztos alapul; mert ha a mai napon még az uri utcában fennálló régi emeletes házak sorát vesszük alapul és madártávlati rajzával hasonlítjuk, ottan csak alacsony, önként oda vázolt házsorokat észlelünk.

Ezen kitérés által csak azt akartam bebizonyítani, hogy a hol oly kevés a biztos alap, ottan talán ilyen föltevésekhez is szabad némi haszonnal folyamodni.

Die Belagerungen der Festung Ofen etc. Pest 1853. 152. l. és Fontana térképét.) III. a bold. szűz temploma és tornya épen fennáll, és 35. sz. a. ezt olvassuk: Die Hauptkirchen in Ofen *St. Stephan Königs* in Ungarn (?) Türkische grosse Moschea. IV. a disztéren 38. sz. a. áll egy ép templom, mellette minaret, vajjon Sz. Györgynek, vagy sz. Zsigmondnak felel-e meg?; V. ugyanazon 38. sz. a. közel a vízi — sz. János — kapujához épen fennáll, mellette minarettel *sz. János* temploma, a két utolsóról az van írva: zwei Kirchen so zu Moscheen gemacht worden.

Juvigny 1686-ban készült terve szerint a) a 98. sz. a. a sz. Magdolna temploma így van jelezve: Der Christen Kirchen. A 99. sz. a. a III., IV. és V. alattiak mint Moscheák fordulnak elő. A keresztény temető a mai Krisztina-városival esik össze és így semmit sem határoz.

De nézzük már most, mennyire egyeznek meg az *írott emlékek* e rajzokkal.

A *Magdolna* templomát kivéve, mely ugyanaz az őrségi templommal, a többi várbeli templom mind mecsetté változtatván át, a vízi kapu melletti sz. ferencziek kénytelenek voltak kolostorukat elhagyni, mivel ez a török parancsnok szomszédjába feküdvén, bizonyosan első esett az átváltoztatás alá. Tudva levén, hogy a törökök idejében talán *egyedül* a sz. ferencziek látták el a keresztények számára az isteni szolgálatot, valószínű, hogy közülök egyik vagy másik a várban visszamaradt, és a *magyar plebánia*- vagyis *Magdolna*-templom mellett letelepedett a *hajdani* plebánia-lakon, minthogy a magyar templom Fontana alaprajza szerint egészen szabadon áll, míg a többi, kolostorral összekötött, templomok szomszédjába a zárdáknak területe is ki van jelelve.

Igy lehet tehát egyedül a zavart kikerülni, és az ellenmondást megszüntetni, ha azt teszszük fel, hogy a sz. ferencziek *sz. János* templomát és kolostorát a vízi kapu mellett a török kormányzó szomszédságában kényszerítettén elhagyni, a sz. magdolnai magyar plebániai templomba vitték át az isteni szolgálatot, és régi védszentjükről, t. i. evang. *sz. János*-ról neveztek el, míg *Fontana* tudván azt, hogy e keresztény templomban sz. ferencziek végzik az isteni szolgálatot, ezen templomot róluk elnevezte; miből az utóbbiak azt is következtették, hogy e helyen nevezett rendnek zárdája is állott. E föltevést az is igazolja, hogy a bold. szűz templomát ugyanazon mérnök *sz. István királyénak* nevezi; és az, hogy *Juvigny* egyszerűen »Der Christen Kirchen«-nek mondja.

Ennyit erről. Ha téves e föltevés, a valódiabbat mindig készséggel elfogadom.

Meg vagyok győződve, hogy a sz. *Magdolna*-templomnak a mai őrségi templomba való áthelyezése, és az *ev. sz. János* utcának eltörlése által, számos kétely, melyekkel a helyszínelőknek küzködniök kellett, meg fog szünni. Azért az *olasz utcát* a vár északi része felé meghosszabbítjuk és a *szombat-piaczczal* közelebbi viszonyba hozván, ez által a *szombathely* által támasztott zavart kiegyenlítjük.

Hogy a *szombatkapu* ugyanaz a mai bécsi kapuval, kitűnik abból, hogy egy 1465-iki oklevélben a *szombatkapu*n kívül *Tótfaluban* levő major említettik (l. Rupp i. m. 147- és 161-ki 195. l.) alatt és 225. l. *tótfalui kapu*t is emleget; e falu valószínűleg a *vicus Rutenorum*, mely egy 1461-ki okmányban említettik, a hol a sz. *magdolnai* parochiának örökbe hagyott *házáról* szó vagyon. (L. Podhr. Historia diplom. urbium Buda et Pest. II. köt. 571. sz.)

Ha ezen kapu neve meg van határozva, nem látjuk át, mert kellene két *szombattért*,

főleg, ha ez ugyanazon időről szólna, megengednünk, bár Rupp (i. m. 144. l. * és 160 *) alatt ezen föltevést, hogy t. i. Szombathely és Szombattér külön helyen álltak, védi. (Hasonl. i. m. 121-dik lapját is.)

Megdölvén sz. János templomának ügye, és ennek a vízi vagyis: sz. János-kapu mellé való elhelyezése, maga után vonja mindazon épületeket is, melyek hajdani szomszédságában állottak, és így a közlött *Henczelffy*-házaknak és az *arval szomszédos torony*nak helyét a vár déli részének keleti oldalán kell keresnünk.

Ennek egyik indokául még ezt is felhozhatjuk: ha a sz. *magdolnai* templom a vár északi részén feküdt, nincsen okunk, miért 1342-ik évben *Tamás sz. magdolnai* plebánosnak a *szombattér közelében* fekvő házát temploma mellé ne helyezzük.

Véleményünket megerősíti még az is, hogy a *Rozgonyiak* házát, melyet 1440-ben Ulászló királytól kaptak, az olasz utcának azon (északi) részére kell tennünk, melyen *Szombathely* felé Szepesi László, délre Farkas budai polgár házához csatlakozott; holott ezen meghatározásnak semmi értelme nem volna, ha *Szombathelyt* északra nem helyezhetnők, midőn *Farkas* szomszéd háza délre feküdt.

Azért, hogy még jelenleg az egyes házakat nem tudjuk világosan összekötni, és ugyanazonosságukat kételyen felül kimutatni, nem aggaszt; egyes rejlő okmányokban találhatjuk a kulcsokat, melyek ezen rejtélyek megoldásához vezetnek.

Szándékom egyszerűen az volt: figyelmeztetni szaktársinkat e magában fontos észrevételre, mely, ha alaposabb kutatásokra ösztönöz, a czél el lesz érve, még akkor is, ha a végeredmény azt tüntetné ki, hogy a budai vár 1541-ki képen való felírás téves, és hogy egyéb okoskodásaim hibás nézetekre építvék. Egyébiránt minden mellékes indoktól távol, egyedül a *valónak megalapítását* tartottam szem előtt.

*

Egy harmadik, 1504-ben kelt okmány, melynek eredetije az *Erdödy* grófok *monyoró-keréki* levéltárában őriztetik, egy házat említ, mely a sz. György-téren állván, Bakaes Tamás bibornok birtokába került. Az okmány értelme ez: *Katalin*, néhai *Nyeregjártó* (Sellator) *Péter* özvegye és *Gáspár* fiuk azon házukat, mely a sz. *György-téren* fekszik és szomszédokul nagyságos *Dragffy* Bertalan örökösait és *Nyeregjártó* Gergelyt birja, *Tamás* bibornoknak és általa *Erdödy* Péter, Pál és János fivéreinek 500 arany forintért eladta úgy, hogy valamint *Katalin* asszony, úgy fia *Gáspár* is egyenkint a vételár felét, t. i. 250 arany forintot készpénzben kapták.

Szóról-szóra pedig az irat így hangzik:

Relacio dominorum } Georgii Kemlewdj
Gregorii chyzar Juratorum.

Nos Mathias Harber Judex Juratique civis *Castris Nori montis Pesthiensis* Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod Honesta domina *Katherina* relicta condam *Petri Sellatoris* olim concivis nostri Et *Caspar* similiter *Sellator* filius eiusdem *Petri* et domine *Katherine* legitimus: Personaliter coram nobis constituti, Sponte et voluntarie per eosdem fassum simulet relatam extitit in hunc modum Quomodo ipsi in Anno cuius fere Septima aut citra preterysset revolutio Quandam domum ipsorum: nostre in medio in *Theatro Beati Georgii* martiris n Vicinitatibus domorum heredum condam magnifici domini *Bartholomei Dragffy* ab una, Et *Gregory Selliparis* ab altera

partibus, habitam et existentem, Cum omnibus eiusdem domus utilitatibus et pertinentys quibuslibet ad eandem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, vendidissent, assignassent et vendidissent, Ymmo vendiderunt et assignaverunt et appropriaverunt coram nobis: Nullo penitus contradicente, Reverendissimo in Christo patri et domino, domino *Thome*: tituli Sancti Martini in montibus sacrosancte romane ecclesie: presbitero Cardinali Strigoniensi et per cum Nobilibus et Egregys *Petro, Paulo et Johanni de Erdeud*: fratribus eiusdem domini Thome pro florenis auri Quingentis, puta prefata domina *Katherina* pro sua media parte: ducentos et Quinquaginta, Et predictus *Caspar* filius eiusdem pro alia sua medietate totidem florenos ducentos et quinquaginta ab eisdem plenarie et cum effectu levatis et perceptis Ipsam eandem domum, tanquam propriam hereditatem empticiam Jure perpetuo et pacifice, tenendam possidendam utendam: vendendam pariter et habendam: Aut cuicumque maluerit in vita vel in mortis articulo conferendam: Nullum insuper Jus nullamve Juris et dominy proprietatem sibiipsis, seu cuiquam alteri: reservando: Sed totum et omne Jus ac dominy proprietatem, in eosdem dominum *Thomam* Cardinalem: Ac *Petrum, Paulum et Johannem de Erdeud* fratres suos: pleno jure appropriandam Assumpmentes nichilominus predicti domina *Catherina* et *Caspar* filius eius, prefatos dominum *Thomam* Cardinalem et fratres suos in pacificio eiusdem domus, conservare et manutenere, Ac ab omnibus eandem impetere intendentibus defendere et tueri propriys laboribus et expensis, secundum usum et consuetudinem Civitatis nostre ab antiquo laudabiliter approbatam. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes nostras literas Sigillique nostri munimine roboratas duximus concedendas Promittentes privilegialibus literis nostris confirmare dum nobis eedem in specie fuerint reportate. Datum in predicto Castro Feria Quarta ante dominicam Letare Anno domini Millesimo Quingentesimo Quarto.

A vörös viaszos pecséten egy háromszögű paizs alsó része látszik, a pólvas országos czimernek csak nyoma, a köriratból egyedül . . . . DEŃ . . . . látható.

Kivül ez áll: 1504. *Super domo Pesthiensi* (?). Fassinio pro familia *Erdődy*. 126. továbbá No 14. és 4414. fasc. 89.

Észrevételeim ezek: a Ruppnál (i. h. 234. lapon) 1504-ben említett Harbar Mátyás, itten *Harber*-nek iratik, a mint ez Harbar vagy *Harber* János későbbi birónál e helyen is 1507—1521-ikig egyszer előfordul.

Szentgyörgy terén, körén vagy *Játszóhelyén*, mint Ruppnál (i. h. 138. l.) a *theatrum* S. Georgiit fordítja, de mi, ugy látszik, inkább csak piac, mint a pesti *theatrum frugum*, a *Drágfi*-család házáat eddig nem ismertük; ellenben tudjuk, hogy maga *Drágfi* Bertalan 1490-ben *Beatrix* királynétől a Duna melletti *Liptay*-ház részét adományba kapta. (Rupp i. h. 189.)

Igy van tudomásunk arról, hogy 1518-ban *Bakacs* bibornok a sz. *György* kápolnájával szemközt fekvő házáat *Alsó-Zéchy* Bencze fiának, Jánosnak más birtokokért cserébe adta; de hogy ezen házat mikor és kitől vette légyen, csak ezen okmányunkból tanultuk.

Volt Bakacs bibornoknak még a Duna mellett is háza, melyben lovait tartotta, de ezt *Erdődy* Péter, kir. lovászmester a bibornok fivére 1544-ben az akkori és jövődöbeli esztergomi érsekeknek hagyta. (L. Rupp i. h. 189.)

Ugyanazon bibornok pesti háza a várostéren állott és a mai *Vas-Udvar* része volt.

*

Ezen értekezés befejezése után oly szerencsés valék *Nagy Imre* barátomtól, ki a mily szorgalommal és jó sikerrel kutatja a régi okmányokat, épen oly előzékeny a specialitásokkal foglalkozó kartársai iránt, egy 1524-ki okmányt használat végett nyerni, mely szintén Buda-várbeli házzal gazdagítja helyszínelésünket. A II. Lajos királytól kiállított levélben belthewki *Drágffy János* temesi főispán alsó Magyarország főkapitánya és a vasmegyei főispán *Kanysai László* lekötelezik magukat, hogy egyiknek vagy másiknak fiága megszünte után az akkor birt és fel is sorolt jószágaikban örökös jogon egyik ág a másiknak jószágait átvehesse.

Igy *Drágffy János* részéről felhozatik, várai és egyéb birtokai elősorolása után, budai kőháza »domus sua lapidea in hac civitate nostra (mondja a király) Budensi in platea Sancti Georgii Martiris a parte occidentali habita; ellenben *Kanysai László* saját birtokai után hasonlólag említi házáát, *domus Lapidea in pretacta Civitate nostra Budensi in platea Sancti Georgy martiris prenotata. . . . .*

Ezen okmány eredetije a m. n. muzeumban őriztetik.

Az efféle adatokat nagy szorgalommal gyűjtő Rupp, i. m. 189-dik lapján említi egy 1490-ben Beatrix királynétól béltéki *Drágffy Bertalannak* adományozott házat, mely azonban halastavával a Duna mellett feküdt; a *Kanisaiaknak* is voltak házaik: t. i. 1396-ban sz. János-utczában, és 1392-ben Kanisai Miklós házai, melyeket az örményesi pálosoknak adott; de a szent György-utczában e főurak házai a XVI. század harmadik tizedében nem említetvén, ezen adatokat, mint ismeretleneket buváraink figyelmébe ajánljuk.